Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp	Kadernota “Samen aan zet”, beschermd wonen
Portefeuillehouder	A. Slob
Zaaknummer collegevoorstel	ZS-344516

Beslispunten

1. De regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022’ vast te stellen als basis voor de regionale samenwerking en transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis in de regio Centraal Gelderland.
2. De financiële middelen die de gemeente Lingewaard vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota.

Samenvatting

De samenwerkende gemeenten in de regio Centraal Gelderland (de gemeenten Arnhem, Rheden, Renkum, Lingewaard, Westervoort, Duiven, Overbetuwe, Zevenaar, Doesburg en Rozendaal) werken sinds 2019 aan de regionale transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis.

In deze regio wordt de komende jaren een belangrijke vervolgstap gezet in de transformatie opgave van beschermd wonen naar beschermd thuis. Kern van de verandering is dat zowel maatschappelijke opvang als beschermd wonen veel meer lokaal ‘in de wijk’ wordt georganiseerd. Kwetsbare inwoners kunnen zo zelfstandig wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben blijven beschermd wonen en opvang als vangnet bestaan.

Het succes van de verandering is voor een belangrijk deel afhankelijk of er voldoende woningen vrij worden gemaakt. De komende jaren moet in iedere gemeente extra woonruimte worden gecreëerd om personen zelfstandig of kleinschalig te kunnen laten wonen. De komende tien jaar betekent dit het tot stand brengen van een grote verandering. Dit vraagt om betrokkenheid van elke gemeente in de regio. Deze Kadernota, geschreven voor de 10 gemeenteraden heet dan ook ‘Samen aan zet; de volgende stap in de transformatie’. Voor meer informatie over de regionale en lokale aanpak van Beschermd Wonen verwijzen we naar de raadsinformatienota van 14 september 2021 (zaaknummer 304513). Tevens heeft over het een onderwerp “Beschermd wonen” een Raadsoriëntatieavond (ROA) plaatsgevonden.

Inleiding

1. Regionale kadernota “Samen aan zet” (meerjarige visie, jaarlijks regionaal uitvoeringsplan, tweejaarlijks koers evalueren door programmasturing).

De transformatie beschermd thuis is een meerjarig traject. De commissie Dannenberg gaf in 2015 reeds aan uit te gaan van 15 jaar. Er dient de komende jaren nog werk te worden verzet om ervoor te zorgen dat kwetsbare inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen wonen en onderdeel zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben blijven beschermd wonen en opvang als vangnet bestaan. Hoe we dit regelen staat in de Kadernota “Samen aan zet”.

Om de visie te vertalen maken we jaarlijks een regionaal uitvoeringsplan. De regionale programma organisatie stelt deze op. De gewenste verschuiving van wonen in een instelling naar lokaal en zelfstandig wonen met begeleiding, is een proces van jaren.

Belangrijke opgave is de lokale infrastructuur zo in te richten dat ondersteuning dichtbij de inwoner en integraal wordt georganiseerd. Preventie en vroegsignalering zijn hierbij belangrijke kernbegrippen. Iedere gemeente zorgt voor een basisset, een soort gereedschapskist, aan voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden. Dit is belangrijk om het mogelijk te maken dat inwoners zelfstandig kunnen blijven wonen (voorkomen van instroom) en dat inwoners die beschermd hebben gewoond en uitstromen voldoende steun krijgen om weer zelfstandig te gaan wonen (bevorderen uitstroom).

De 10 gemeenten sluiten per 1-1-2022 een samenwerkingsovereenkomst. Gekozen is voor de lichtste juridische vorm, een convenant. Andere regio's hebben hiermee zeer goede ervaringen opgedaan. Het voorkomt onnodige bureaucratie. In het convenant wordt de besluitvormingsstructuur geregeld. Daarbij zal worden aangesloten bij bestaande bestuurlijke regionale overlegstructuren in het sociaal domein. Bestuurlijke besluiten worden genomen in de afzonderlijke gemeenteraden en colleges.

De uitvoering van beschermd wonen is sinds 2015 belegd bij Arnhem als centrumgemeente. De centrumgemeente constructie eindigt op 31-12-2021. Het jaar 2022, het eerste jaar van de inhoudelijke doordecentralisatie, is een opstapjaar. In 2022 handhaven we de toegang via de Stichting Sociale Wijkteams Arnhem.

2. De financiële middelen die de gemeente Lingewaard vanaf 2023 van het Rijk ontvangt voor beschermd wonen worden ingezet voor de uitvoering van de regionale kadernota

Vanaf 2023 worden alle gemeenten ook financieel verantwoordelijk voor beschermd wonen (nog niet voor de maatschappelijke opvang). Het regionale vangnet beschermd wonen is dan onze gezamenlijke financiële verantwoordelijkheid. Alle 10 gemeenten ontvangen gedurende de ingroeiperiode 2023-2032 middelen van het Rijk, die elke gemeente inzet/aanspreekt ter dekking van de regionale begroting. Zo zorgen we samen voor een geleidelijke overgang van het historisch naar het objectieve financiële verdeelmodel.

De inhoudelijke doordecentralisatie start op 1 januari 2022 en de financiële doordecentralisatie start op 1 januari 2023. Dit betekent dat in 2022 nog geen extra middelen ingebracht worden. We werken in 2022 op basis van de gezamenlijke opstapbegroting (zie bestuurlijk akkoord), vast te stellen door de colleges.

Iedere gemeente maakt een lokaal plan en werkt aan (woon)afspraken. Lingewaard heeft hiervoor een bedrag van € 440.339 beschikbaar om dit uit te werken. Vanaf 2021 worden de beschikbare ambulantiseringsmiddelen ingezet om voorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden lokaal verder in te richten.

De regionale werkgroep stelt jaarlijks een regionaal uitvoeringsplan gekoppeld aan een regionale begroting. Voor het jaar 2022 wordt voor het eerst een regionale begroting voor beschermd wonen gemaakt. De gemeente Arnhem heeft een kassiersfunctie voor het regionaal budget (ten behoeve van de dekking van deze regionale begroting) ter overbrugging naar de nieuwe situatie in 2023.

Wettelijk kader of beleidskader

Beschermd wonen is vanuit verschillende wetten geregeld worden:

- de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) voor volwassenen (vanaf 18 jaar);
- de Wet langdurige zorg (Wlz) voor volwassenen met een blijvende intensieve zorgbehoefte. Beschermd wonen heet hier GGZ Wonen;
- de Wet forensische zorg (zorg als onderdeel van een straf of maatregel).

Vanuit de Jeugdwet is begeleid wonen of kamertraining mogelijk, dat wordt soms ook beschermd wonen genoemd. Het gaat dan om jongeren tot 18 jaar.

Wat willen we bereiken (beoogd effect)

Als regio geven we invulling aan de verplichting tot regionale samenwerking zoals afgesproken door het Rijk en de VNG in zomer van 2020. Als de centrumgemeenteconstructie per 31 december 2021 eindigt hebben

we nieuwe samenwerkingsafspraken nodig, die financieel, juridisch en organisatorisch geborgd moeten worden. De onderliggende regionale kadernota ‘Samen aan zet 2022 e.v.” vormt de basis om onze regionale samenwerking verder in te richten.

Argumenten

1.1. Met de vaststelling van de regionale kadernota kunnen wij de beste bescherming voor kwetsbare inwoners bieden.
Met ingang van 2022 is de inhoudelijke doordecentralisatie BW een feit en met ingang van 2023 ook de financiële doordecentralisatie. We bieden de lokale infrastructuur en organiseren het nodige vangnet voor de meest kwetsbare inwoners. De kadernota biedt een structuur en geeft visie om de transformatie van Beschermd wonen naar Beschermd Thuis realiseren.

1.2. De inrichting van de lokale infrastructuur past in de maatregelen vanuit de Taskforce en onze beloften en vormt de basis van de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis.
De gemeente Lingewaard maakt al werk van het opbouwen en inrichten van de lokale infrastructuur. In de Taskforce Sociaal Domein zijn diverse maatregelen gericht op het bieden van de meest passende zorg. Zo vereenvoudigen wij de toegang tot zorg voor specifieke groepen. Ook organiseren wij een sluitend aanbod van begeleiding voor inwoners met GGZ- en/of LVB problematiek. De maatregelen geven praktisch uitvoering aan de beloften aan onze inwoners. Te noemen zijn de beloften: “*er is een vangnet voor iedereen, die dat nodig heeft.” e*n “*je krijgt de hulp, die bij jouw situatie past.”*

1.3. *De juridische borging van de regionale samenwerking is een wettelijke verplichting. De afspraken van de kadernota passen binnen het wettelijke kader.*
Beschermd wonen is sinds 2015 van de AWBZ naar de Wmo en de Jeugdwet overgegaan. Doel is om kwetsbare inwoners zo zelfstandig te laten wonen en onderdeel te laten zijn van de samenleving. Voor hen die dit nodig hebben, blijft beschermd wonen als vangnet bestaan. De regionale afspraken om zoveel als mogelijk lokaal te organiseren en eventueel gebruik te maken van regionale opvang passen binnen de Wmo en de Jeugdwet. Een stevige regionale samenwerking biedt hiervoor de basis. Het Bestuurlijk akkoord Beschermd Wonen borgt de noodzakelijke organisatorische en financiële aspecten van de samenwerking. Hiermee voldoen wij aan de wettelijke eisen.

2.1. Door de rijksmiddelen voor Beschermd Wonen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota, dragen wij financieel bij aan zowel een regionaal uitvoeringsplan als ons lokaal uitvoeringsplan.
Naast de zogenoemde ambulantiseringsmiddelen ontvangt iedere lokale gemeente vanaf 2022 rijksmiddelen voor de uitvoering van Beschermd Wonen. Door een deel van de middelen in te zetten voor de regionale structuur borgen wij zowel het regionale vangnet als de inzet van het regionale expertise team.

Kanttekeningen

1.1. In de transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis is het vrijmaken van voldoende woningen bepalend voor het succes. Door de transformatieopgave vanuit de portefeuille zorg en wonen vorm te geven, investeren wij in een brede basis.
Specifiek rondom de kwetsbare inwoners – zoals de groep van beschermd wonen – is noodzakelijk de infrastructuur vanuit wonen en zorg in te richten. Er is overleg om door middel van prestatieafspraken met de lokale woningcorporatie afspraken te maken voor het toewijzen van woningen voor de uitstroom uit beschermd wonen. Hiermee maken we ook de stap om te komen tot een regionaal vangnet, wanneer er toch een beroep moet worden gedaan om duurdere specialistische maatwerk voorzieningen. Ook in het geval wanneer er snel opgeschaald moet worden.

2.1. De hoogte van de rijksmiddelen is nog onbekend. Maar doordat in iedere gemeente het voorstel is in te stemmen met het inzetten van middelen, dragen wij bij aan de uitvoering van de kadernota.
De hoogte van de rijksmiddelen is nog onzeker door het ontbreken van de definitieve vaststelling van het nieuw – te vormen – kabinet. Daarnaast is de regionale begroting nog niet klaar. Dit voorstel richt zich

daarom alleen op het voornemen de komende middelen in te zetten voor de uitvoering van de regionale kadernota.

Wat mag het kosten? (budget)

Uitgangspunten voor onze financiële afspraken vanaf 2022 zijn geregeld in het bestuurlijk akkoord juni 2021 dat inmiddels door alle 10 colleges is vastgesteld. In dit akkoord is geregeld:

- Uitgangspunt is dat we als gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de financiële dekking van de regionale begroting voor inwoners met psychische kwetsbaarheid en lichte verstandelijke beperking die gebruik moeten maken van de regionale (vangnet)voorzieningen voor beschermd wonen en beschermd thuis.
- Alle gemeenten zijn bereid om gedurende het ingroeipad 2023-2032 de Rijksmiddelen die we krijgen voor zorg en ondersteuning aan mensen met een psychische kwetsbaarheid en LVB, aan te spreken/ in te brengen ter dekking van de kosten van de op te stellen integrale regionale begroting voor beschermd wonen/ beschermd thuis 2023 e.v. voor deze betreffende doelgroepen.
- De Rijksgelden dienen meerjarig voldoende te zijn om goede zorg te verlenen in het lokale veld, dichtbij de inwoners, en opschaling naar duurdere zorg te helpen voorkomen, en hiermee ons in staat te stellen om zoveel mogelijk binnen de financiële kaders te kunnen blijven.
- Het College van B&W van Arnhem stelt aan haar gemeenteraad voor om bij een eventuele onderbesteding op de zorgkosten Beschermd Wonen in 2021, dit bedrag te reserveren en deze middelen mee te nemen naar de regionale opstapbegroting 2022.
- Voor 2021 worden de middelen uit het hoofdlijnenakkoord GGZ (ambulantiseringsmiddelen) ingezet voor de ambulantiseringsopgave en de sociaal domein kosten van alle gemeenten voor de BW doelgroep. De afspraken over de LVB-middelen zoals die van 2017 tot 31-12-2020 golden, worden voortgezet in 2021 en 2022. Hierover zijn afspraken gemaakt in een bestuurlijk akkoord.
- Vanaf 2022 zijn de ambulantiseringsmiddelen onderdeel van de regionale' opstapbegroting'. In het regionaal plan wordt regionale inzet, incluis de programma organisatie, beschreven.

Communicatie en participatie

De inhoud van de kadernota is in samenspraak met alle deelnemende gemeenten opgesteld. Daarover is zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau overeenstemming.
Het raadsbesluit zal door uw college aan de stuurgroep “Samen aan zet” kenbaar worden gemaakt.

Wat gaan we daarvoor doen (voortgang)

Het jaar 2022 zal voornamelijk een overgangsjaar zijn. Daarin zullen een aantal voorbereidingen getroffen worden om de combinatie Bescherm wonen en beschermd thuis in de gemeente Lingewaard op te starten. Daarnaast zullen er verdere overleggen plaatsvinden in de regio om de bovenlokale of regionale taken rond beschermd wonen op goede wijze te beleggen.

Duurzaamheid

n.v.t.

Bijlagen

Bijlage 1: Kadernota Samen Aan Zet, versie 8 oktober 2021
Bijlage 2: Concept Raadsbesluit

Bemmel, 9 november 2021.

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk dr. P.T.A.M. Kalfs